

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Kennisknooppunt Participatie

'Wat is de beste manier van participeren in deze situatie?'

Dit is een veel gestelde vraag op het gebied van participatie. Op deze vraag is niet altijd een antwoord te geven. Om deze vraag goed te beantwoorden zal gebruik gemaakt moeten worden van bestaande kennis op het gebied van participatie- en samenwerkingsvraagstukken en zal deze kennis verder ontwikkeld moeten worden.

Waarom een kennisknooppunt Participatie?

De directie Participatie van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat wil actief bijdragen aan het (her)gebruik en de ontwikkeling van kennis over participatie en samenwerking in het domein van de fysieke leefomgeving. Dit doet de directie Participatie onder de noemer kennisknooppunt Participatie.

Nederland verandert ingrijpend en snel; bijvoorbeeld op het gebied van klimaat, energie, economie, landbouw en mobiliteit. Vaak botsen verschillende functies en belangen: wat goed is voor de mobiliteit (meer en bredere wegen) is niet altijd goed voor het klimaat (meer CO₂-uitstoot). Bovendien beïnvloeden grote fysieke en sociale ontwikkelingen elkaar in tijd en ruimte. Wat lang als positief wordt gezien, kan nu als negatief worden ervaren, zoals aardgaswinning. Van de overheid wordt verwacht dat zij alle belangen zorgvuldig weegt en alle relevante informatie benut om tot weloverwogen besluiten te komen. Besluiten die vaak grote gevolgen hebben voor de fysieke en sociale leefomgeving van mensen.

Goede participatie zorgt dat inzichten en oplossingen vanuit de samenleving een plek krijgen in plannen en beslissingen en dat bezwaren worden gehoord. Vaak zijn er echter uiteenlopende belangen en beperkte mogelijkheden. Wat is er technisch (nog) mogelijk? Wie zijn de belanghebbenden? Waar kunnen/mogen burgers nog over

meepraten? En is het alleen meepraten of mogen burgers en belangengroeperingen meebeslissen? Hoe lang kan/mag het participatieproces duren? Mogen burgers ook een deel van de overheidstaken uitvoeren?

Het blijkt dat de antwoorden op deze en vele andere vragen rond participatieprocessen sterk afhangen van bijvoorbeeld de technische, sociale, bestuurlijk-politieke, juridische en economische context. Er is dus geen participatieblauwdruk of afvinklijstje.

Er bestaat wel veel ervaringskennis over participatie. Deze ervaringskennis is echter versnipperd en wordt weinig (opnieuw) toegepast. Het kennisknooppunt Participatie stimuleert het leren op het gebied van participatie en wil de samenwerking van ervaringskennis vergroten. Hiermee verbetert de kwaliteit van de participatie.

Wat doet het kennisknooppunt Participatie?

Het kennisknooppunt Participatie is een plek waar kennis en kunde op het gebied van participatie samen komen. Het vakgebied participatie staat in zijn kinderschoenen. Veel kennis is aanwezig in de hoofden van participatieprofessionals, die veel praktijkervaring hebben. Er bestaat nog beperkte (wetenschappelijke) onderbouwing van de participatiepraktijk waarin de (rijks)overheid werkzaam is. Daarnaast is er nog beperkt sprake van project- en programma overstijgend leren.

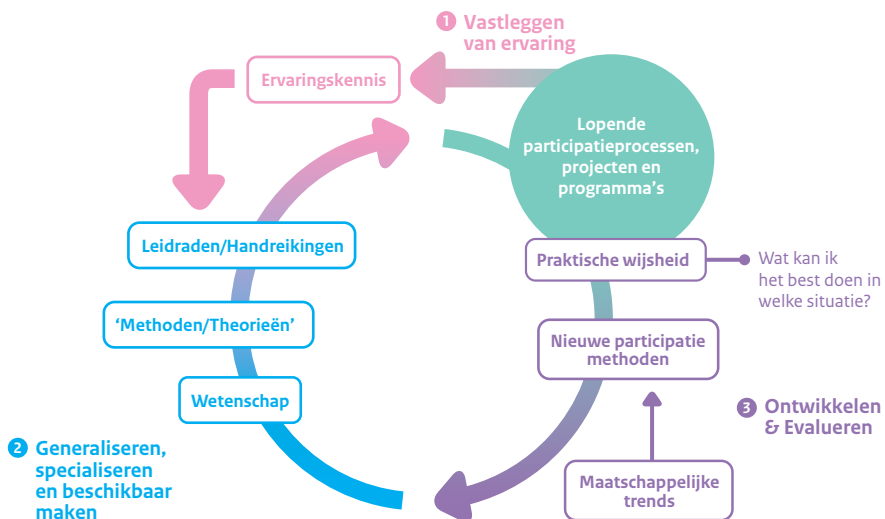
De vraag: “Wat is de beste manier van participeren in deze situatie?” kan op dit moment slechts in beperkte mate beantwoord worden. Het kennisknooppunt Participatie draagt bij aan het vinden van antwoorden op deze vraag. Daarmee helpt het kennisknooppunt het vakgebied participatie verder te ontwikkelen.

In het schema op de volgende pagina is weergegeven hoe het werkveld van het kennisknooppunt Participatie er uit ziet. Het kennisknooppunt Participatie heeft 3 hoofdtaken:

- 1 Het vastleggen van ervaring opgedaan in de praktijk.**
- 2 Het generaliseren van ervaring uit de praktijk in leidraden/handreikingen, het specialiseren van leidraden/handreikingen naar de praktijk en het beschikbaar maken van ervaringskennis.**
- 3 Het (door)ontwikkelen en evalueren van methoden & theorieën op het gebied van participatie.**

Vastleggen van ervaring

Het kennisknooppunt Participatie helpt met het vastleggen van in de praktijk opgedane ervaring. Het vastleggen van deze kennis en ervaring is belangrijk om project- en programma overstijgend te kunnen leren. Binnen de praktijk van projecten en programma's worden waardevolle lessen geleerd over participatie. Deze lessen en ervaringen blijven veelal beperkt tot de mensen die aan de projecten en programma's hebben meegewerkt. Het vastleggen van deze kennis en ervaring is een eerste stap, en randvoorwaarde, voor het (her)gebruik van deze kennis.

Generaliseren, specialiseren en beschikbaar maken

Bij het vormgeven van nieuwe participatieprocessen kan gebruik gemaakt worden van eerder opgedane kennis. Deze kennis kan bijvoorbeeld worden vastgelegd in leidraden en handreikingen. Deze handreikingen en leidraden vormen de 'gereedschapskist' van de participatieprofessional.

De basis voor de handreikingen en leidraden bestaat enerzijds uit de vastgelegde ervaringskennis maar wordt ook 'gevoed' door (wetenschappelijke) methoden en theorieën. Hierbij kan worden gedacht aan Strategisch Omgevings Management (SOM) en TheoryU.

Om te komen tot een werkbare gereedschapskist is het noodzakelijk de ervaringskennis uit één project of programma te

generaliseren zodat deze gebruikt kan worden in een andere context. Daarnaast is het noodzakelijk om algemene theorieën en methoden en op een dusdanige manier te **specialiseren** dat zij toepasbaar worden en blijven in de participatiepraktijk. Tenslotte is het van belang om de leidraden en handreikingen **beschikbaar te maken**. De gereedschapskist die ter beschikking staat van de participatieprofessional moet eenvoudig beschikbaar en toegankelijk zijn voor diezelfde professional. Het kennis-knooppunt Participatie helpt met het generaliseren, specialiseren en beschikbaar maken van de participatiekennis.

Ontwikkelen & Evalueren

Het kennis-knooppunt Participatie helpt met het (door)ontwikkelen en evalueren van methoden & theorieën op het gebied van participatie. Het vakgebied participatie

is voortdurend in ontwikkeling. Ook de (beleids)praktijk en samenleving veranderen. Dit maakt dat het noodzakelijk is om de gereedheidskist van de participatieprofessional voortdurend (door) te ontwikkelen. Enerzijds gebeurt dit door bestaande methoden te evalueren en aan te scherpen, anderzijds kan het zijn dat (maatschappelijke) ontwikkelingen aanleiding geven tot het ontwikkelen van nieuwe methodieken.

Bij het (door)ontwikkelen en evalueren is er continu sprake van een wisselwerking tussen de praktijk, de maatschappij, de wetenschap en de bestaande gereedheidskist met grondslagen, theorieën, methoden, leidraden en handreikingen voor participatie.

Wat wil het kennisknooppunt Participatie bereiken?

Het kennisknooppunt Participatie wil een plek zijn en blijven waar kennis & kunde op het gebied van participatie samen komen. Niet alleen ontwikkelingen op het vakgebied volgen, maar voorop lopen in deze ontwikkelingen.

Het kennisknooppunt Participatie wil zich ontwikkelen als katalysator van de ontwikkeling van het vakgebied participatie. Als een verbinder en een aanjager.

Het kennisknooppunt Participatie wil de werelden van de wetenschap en de praktijk dichter bij elkaar brengen, vanuit de

overtuiging dat zij elkaar wederzijds versterken.

Het kennisknooppunt Participatie wil het leren op het gebied van participatie stimuleren en wil de doorwerking van (ervarings)kennis vergroten. Hiermee verbetert de kwaliteit van de participatie.

Dit is een publicatie van het kennisknooppunt Participatie,
onderdeel van de directie Participatie.

**Ministerie van
Infrastructuur en Waterstaat**

Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag
T 070 456 8999
kennisknooppuntparticipatie@minienw.nl
www.kennisknooppuntparticipatie.nl

Oktober 2019

Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.